

**Jaarverslag Commissie Wetenschappelijke Integriteit Universiteit Antwerpen –
Kalenderjaren 2018 & 2019**

Met het oog op de opvolging van gepercipieerde inbreuken op de wetenschappelijke integriteit werd in 2010 aan de Universiteit Antwerpen de Commissie Wetenschappelijke Integriteit (CWI) opgericht die op een transparante manier, zij het met de nodige aandacht voor de priv esfeer, gevallen van (mogelijke) wetenschappelijke fraude behandelt. De CWI heeft een adviserende rol en legt indien nodig het dossier voor aan het bevoegde tuchtcollege. Zij adviseert het universiteitsbestuur over algemene kwesties betreffende wetenschappelijke deontologie en ethiek en sensibiliseert de UAntwerpen onderzoekers inzake wetenschappelijke integriteit. De Universiteit Antwerpen is tevens lid van de Vlaamse Commissie Wetenschappelijke Integriteit. De VCWI geeft een tweede advies over klachtendossiers inzake wetenschappelijke integriteit aan Vlaamse onderzoeksinstellingen. Als Vlaamsbreed platform voor wetenschappelijke integriteit kan ze ook algemene adviezen geven.

1. Overzicht meldingen afgelopen 5 jaar

Jaar	FFP/QRP*	Aard	Conclusie	Formele Opvolging	VCWI-advies	Opmerkingen
2013	FFP	Falsificatie stalen bij werkgever 2013	(On)Gegron	Ontslag door werkgever 2013	nee	Inbreuken bewezen aan andere instelling, niet vastgesteld voor periode aan UAntwerpen
2014	QRP	Belangenconflict	Ongegrond	/	nee	
2014	FFP	Plagiaat	Ongegrond	Aanpassing cursus	nee	
2014	QRP	Uitvinder vinding	Ongegrond	/	nee ¹	
2015	QRP	Auteurskwestie/promotorschap	Ongegrond	/	nee	
2016	FFP	Plagiaat	Ongegrond	Aanpassing publicatie	nee	
2017	FFP	Plagiaat	Ongegrond	/	ja	
2017	FFP	Vervalsen data	Ongegrond	/	nee	
2018	FFP	Plagiaat/Fraude/Ondermaats promotorschap	Ongegrond	Financiële audit van betrokken projecten	ja	
2018	FFP	Vervalsen data	Ongegrond	/	nee	
2018	QRP	Gedrag in strijd met deontologische code	Ongegrond	/	nee	Case ook aan CWI UZA voorgelegd
2019	FFP	Plagiaat	Lopende	Te bepalen	Te bepalen	

* FFP = Fabricatie, Falsificatie of Plagiaat; QRP = Questionable Research Practices

¹ Dossier onontvankelijk verklaard voor VCWI.

2. Historiek samenstelling Commissie Wetenschappelijke Integriteit 2018-2019

Samenstelling Commissie Wetenschappelijke Integriteit:

- per wetenschapsgebied twee leden (waarvan minstens één ZAP-lid, minimaal in de graad van hoofddocent, of een emeritus met opdracht) met ruime ervaring in het onderzoek,
- een ZAP-lid uit de faculteit Rechten (inclusief plaatsvervanger).

Van 17 september 2017 tot 20 maart 2018

Voorzitter:	Em. Prof. Diana Phillips
Leden:	Em. Prof. Paul Pelckmans
	Em. Prof. Yves Guisez
	Em. Prof. Frans Van Meir
	Prof. Anne-Marie Van den Bossche
	Prof. Rudi Penne
Lid Faculteit Rechten:	Prof. Anne Van Regenmortel
	Prof. Thalia Kruger (plaatsvervanger)
Meldpunt:	Prof. Willem Lemmens
Secretaris:	Mevr. Marianne De Voecht (ADOC)

Van 20 maart 2018 tot 16 oktober 2018

Voorzitter:	Em. Prof. Diana Phillips
Leden:	Em. Prof. Paul Pelckmans
	Em. Prof. Yves Guisez
	Em. Prof. Frans Van Meir
	Prof. Hilde Van den Bulck
	Prof. Rudi Penne
Lid Faculteit Rechten:	Prof. Anne Van Regenmortel
	Prof. Thalia Kruger (plaatsvervanger)
Meldpunt:	Prof. Willem Lemmens
Secretaris:	Mevr. Marianne De Voecht (ADOC)

Van 16 oktober 2018 tot 20 maart 2021

Voorzitter:	Em. Prof. Diana Phillips
Leden:	Em. Prof. Paul Pelckmans
	Em. Prof. Yves Guisez
	Em. Prof. Frans Van Meir
	Prof. Ilse Loots
	Prof. Rudi Penne
Lid Faculteit Rechten:	Prof. Anne Van Regenmortel
	Prof. Thalia Kruger (plaatsvervanger)
Meldpunt:	Prof. Willem Lemmens
Secretaris:	Mevr. Marianne De Voecht (ADOC)

3. Geanonimiseerde samenvattingen meldingen kalenderjaren 2018 en 2019

De Commissie Wetenschappelijke Integriteit van de Universiteit Antwerpen bracht in de kalenderjaren 2018 en 2019 vier adviezen uit. Twee van deze adviezen werden gebundeld in één advies, aangezien de melder en betrokkene dezelfde personen waren en dezelfde case betroffen. Hieronder kan een korte geanonimiseerde samenvatting worden teruggevonden van deze adviezen.

3.1 CWI-advies 16 mei 2018

Op 20 november 2017 werd een melding van een vermeende inbreuk op de wetenschappelijke integriteit neergelegd bij het secretariaat van de CWI. Deze melding had betrekking op de kwaliteit van het werk dat werd geleverd door de betrokkene tijdens het afnemen van interviews in het kader van een Europees onderzoeksproject. De betrokkene was binnen het project actief als interviewer op zelfstandige basis van 2011 tot en met 2015. Bij de melders rezen er tijdens de uitvoering van het project vragen over de integrale medewerking van de betrokkene. De samenwerking met de betrokkene werd stopgezet na klachten van andere interviewers, het niet halen van deadlines en op basis van de slordige administratie van de betrokkene. In 2017 werden door de interviewers die de betrokkene hadden vervangen anomalieën vastgesteld in de gerapporteerde gegevens over de deelnemers aan het onderzoek. Volgens de melders zou de betrokkene zich ook niet aan de procedures inzake de contactname met respondenten hebben gehouden. Tot slot bestond bij de melders het vermoeden dat de betrokkene prestaties zou hebben aangerekend, alsook informatie hiervoor hebben aangeleverd, voor interviews die niet door de betrokkene werden afgenomen.

De Commissie Wetenschappelijke Integriteit kwam op basis van de verschaft documentatie en toelichting door de melders en betrokkene tot de conclusie dat er geen onomstootbaar bewijs ter beschikking van de commissie werd gesteld op basis waarvan een bewuste inbreuk op de wetenschappelijke integriteit kon worden vastgesteld.

De Commissie Wetenschappelijke Integriteit meende echter wel dat er vanwege duidelijke slordigheden een redelijke twijfel bestond over de correctheid van de gegevens die door de betrokkene voor de interviews werden aangeleverd. Aangezien de geloofwaardigheid van verzamelde surveygegevens steeds een belangrijk aandachtspunt is, heeft de commissie aan de melders geadviseerd om indien mogelijk dataset(s) die over de verschillende golven heen binnen het project door de betrokkene werden verzameld, uit de surveyresultaten te verwijderen. Verder heeft de commissie geadviseerd om de coördinator van het consortium hiervan op de hoogte te stellen.

Om gelijkaardige issues naar de toekomst toe te vermijden, heeft de commissie verder aan de melders voorgesteld om contact op te nemen met het Juridisch Opvolgingscentrum om te komen tot een formele template voor contracten die met interviewers worden afgesloten en waarin idealiter een clause rond deontologie en wetenschappelijke integriteit zou worden opgenomen. Het juridische kader waarin de samenwerking wordt aangegaan tussen de melders en de betrokken interviewers moet voldoende duidelijk zijn voor beide partijen. Met het oog op de latere facturatie, kan gedacht worden aan een formulier dat steeds door de geïnterviewden wordt ondertekend waarin zij aangeven dat de betrokken interviewer daadwerkelijk het interview heeft afgenomen. Tot slot meende de Commissie Wetenschappelijke Integriteit dat het voor het uitvoeren van kwalitatief wetenschappelijk onderzoek aangewezen is om steeds een duidelijk en vast profiel van de interviewer op te stellen.

Op basis van het advies van de CWI hebben de melders contact opgenomen met het JOC en werden de samenwerkingsovereenkomsten aangepast. De melders zorgen sindsdien ook zelf voor een nauwgezetere opvolging van de betrokken interviewers en de coördinator van het project voert tevens op geregelde tijdstippen een screening uit. Er werd geen tweede advies gevraagd bij de VCWI voor dit dossier.

3.2 CWI- advies 24 januari 2019

Op 12 november 2018 werd een melding van een vermoedelijke inbreuk op de wetenschappelijke integriteit neergelegd bij het meldpunt van de universiteit. De melding had betrekking op de vraag van een onderzoeker van een buitenlandse universiteit die toegang wenste te verkrijgen tot de ruwe datasets onderliggend aan een wetenschappelijk artikel.

De melder stelde zich vragen over de robuustheid van de gerapporteerde gegevens en wenste deze voor zichzelf te verifiëren. Volgens de melder had de betrokkene, die als laatste auteur op deze publicatie staat vermeld, zich niet bereid verklaard de onderliggende data te delen. Hierbij verwees de melder naar de Ethische Code van het Wetenschappelijk Onderzoek in België die wordt onderschreven door de Universiteit Antwerpen. Hierin wordt vermeld dat ‘wanneer publicaties, vooral reviews en syntheses, niet alle voor verificatie noodzakelijke details vermelden, [deze] wel beschikbaar [dienen] te zijn.’

Deze melding werd ook door de betrokkene zelf aanhangig gemaakt bij de commissie, aangezien de bezwaren vanuit de betrokken onderzoeksgroep voor het niet aanleveren van de ruwe data voornamelijk deontologisch van aard bleken. De betrokkene gaf aan dat een offensieve en eisende communicatie werd gevoerd door de melder, zonder duidelijke wetenschappelijke motivatie voor het bekomen van de ruwe data. Daarnaast werd de e-mailcorrespondentie tussen melder en betrokkene zonder medeweten van deze laatste openbaar op een blog geplaatst. Volgens de betrokkene werd er dus door de melder een inbreuk gepleegd tegen de wetenschappelijke deontologie.

De Commissie Wetenschappelijke Integriteit formuleerde met betrekking tot deze melding het advies dat het met het oog op de verifieerbaarheid en betrouwbaarheid van het gepubliceerde onderzoek, in het algemeen steeds aangewezen is om geanonimiseerde ruwe data minimaal op vraag van andere onderzoekers ter beschikking te stellen. Belangrijk bij een replicatie is wel dat binnen de onderzoeksgroep die de replicatie uitvoert de nodige infrastructuur ter beschikking is om op een accurate en zorgvuldige wijze de oorspronkelijke datasets te analyseren.

Gegeven de manier waarop de data specifiek in de context van deze case werden opgevraagd, kwam de commissie tot de conclusie dat in dit specifieke geval het compromisvoorstel erin kon bestaan om desgewenst door een onafhankelijke derde partij een analyse van de data te laten uitvoeren, aangezien het onderlinge vertrouwen tussen melder en betrokkene werd geschaad. Hiervoor werd vanuit de CWI een expert op het vlak van statistiek binnen de Universiteit Antwerpen voorgesteld.

Er werd geen tweede advies gevraagd bij de VCWI. Het dossier werd na het advies van de CWI in onderling overleg tussen melder en betrokkene afgerond waarbij door de melder werd aangegeven dat er geen verdere noodzaak was aan een onafhankelijke statische analyse van de data.

3.3 CWI-advies 12 maart 2019

Op 15 juni 2018 werd een melding van een vermoedelijke inbreuk op de wetenschappelijke integriteit neergelegd bij het meldpunt van de universiteit. De melding had betrekking op de uitvoering van een onderzoeksproject toegekend in 2007. De melder meende dat bij de uitvoering van het project, alsook na afloop hiervan, inbreuken tegen de wetenschappelijke integriteit werden gemaakt door zowel de copromotor van het project als door de Universiteit Antwerpen als gastinstelling. Volgens de melder diende door deze laatste een onafhankelijke positie te worden aangeboden tijdens de looptijd van het project, vrij van enige verplichtingen. Daarenboven meende de melder dat de gastinstelling verplicht was tot het aanbieden van een vaste benoeming als ZAP-lid na afloop van het project en na positieve beoordeling. Aan beide voorwaarden werd volgens de melder niet voldaan. Tot slot werd volgens de melder een deel van het resterende budget van het onderzoeksproject onrechtmatig overgeschreven naar een kredietlijn van de betrokken copromotor.

Tijdens de CWI-procedure werd door de melder bij de commissie tevens een subzaak aanhangig gemaakt omtrent een ander onderzoeksproject dat werd toegekend aan zowel de melder als de betrokkene, in samenwerking met een buitenlandse partner, waarbij financiële abnormaliteiten zouden vast te stellen zijn en waarbij de betrokkene het projectvoorstel van de melder integraal zonder medeweten zou hebben overgenomen.

De Commissie Wetenschappelijke Integriteit kwam op basis van de verschafte documentatie en de toelichting door de melder en betrokkene tot de conclusie dat er geen onomstootbaar bewijs ter beschikking van de commissie werd gesteld op basis waarvan een inbreuk op de wetenschappelijke integriteit kon worden vastgesteld.

De Commissie heeft wel aan het instellingsbestuur de suggestie geformuleerd om met het oog op schadebeperking te komen tot een formele bemiddelingsprocedure. Voorafgaand aan de CWI-procedure werd reeds bemiddeling door de leiding van de universiteit ondernomen, maar het leek de commissie aangewezen dat de instelling de mogelijkheid zou bekijken om desgewenst een ombudspersoon hiervoor formeel bevoegd te verklaren, waarbij gedacht kon worden aan een onafhankelijke derde die als verzoenende bemiddelaar tussen beide partijen zou optreden.

Hoewel tijdens de tussentijdse en eindrapporteringen van het project noch door de financier noch door de instelling financiële onregelmatigheden werden vastgesteld, formuleerde de commissie met betrekking tot het onderzoeksproject in samenwerking met een buitenlandse partner aan de instelling het advies om een (interne) financiële audit van het project te laten uitvoeren om hierover een sluitende garantie te kunnen bieden.

Door de betrokken financier werd een vraag voor een externe audit van het onderzoeksproject uit 2007 neergelegd bij de Universiteit Antwerpen. Deze audit werd ondertussen afgerond en hierbij werden geen onregelmatigheden vastgesteld. Er werd door de melder een tweede advies gevraagd bij de Vlaamse Commissie Wetenschappelijke Integriteit. Dit advies sloot zich inhoudelijk aan bij het advies van de interne CWI en deed het voorstel om tevens een audit te voorzien van het onderzoeksproject van melder en betrokkene in samenwerking met een buitenlandse partner. Ook voor dit specifieke project werd de externe audit ondertussen afgerond en werden er geen onregelmatigheden vastgesteld.